



فصلنامه حقوقی



دوره ۸ - شماره ۲۴ - تابستان ۱۴۰۴

رابطه خریدار و فروشنده در قرارداد پایه در اعتبار اسنادی با تاکید بر حقوق ایران
همایون مافی، رضا احسانی، احمدرضا امیری لاریجانی
بررسی تطبیقی جایگاه حفاظت از محیط زیست در حقوق بین الملل بشر و حقوق بین الملل بشردوستانه
سیدفضل الله موسوی، امیرحسین عسگری
عدالت کودک محور و مسئولیت دولت: پیشگیری، اصلاح و بازپروری کودکان ناقض قوانین کیفری
محمد روشن، سمیه رنگین کمان، سیدمصطفی حسینی دستجردی
واکاوی چالش‌ها و الزامات حقوقی هوش مصنوعی در محیط‌های کاری: بررسی تأثیرات و راهکارهای اصلاحی
مریم برومند بازکیاگورابی، امیررضا محمودی
جامعه الگوریتمی و انطباق حقوقی: بازاندیشی در حقوق، حکمرانی و عدالت اجتماعی
خدیجه کریمی اصفهانی، مجاهد امیری
صدور اسناد هویتی در مورد اطفال متولد شده از روابط نامشروع و آثار آن در حقوق ایران
مرضیه کاظمی، مصطفی کافی
مسئولیت نقصان یافته در نظام کیفری ایران و انگلستان
ایرج مروتی، نفیسه عراقی، ماندانا جنگلی
نظارت بر رسانه با رویکرد فقهی و حقوقی
نرگس ابوالمعصومی
درآمدی بر جرایم مرتبط با رمزارزها؛ از تسهیلگری تا پیشگیری
محبوبه طالبی رستمی
اهمیت تفسیر قرارداد در حقوق مدنی ایران
نازنین بهرامی، مهناز سجادیان، حمیدرضا کناری زاده
تأثیر مداخلات امنیت گرایانه و عوام گرایانه سیاست جنایی بر شکل دهی گفتمان جرم شناختی نئوکلاسیک نوین
مسعود اکبری
مطالعه تطبیقی دارایی تجاری در حقوق ایران و فرانسه
سعید جوهر
بازدارندگی تبعید و نفی بلد در عصر ارتباطات
مهسا محمودی
جلوه های حقوق معنوی زندانیان در اسناد داخلی و بین المللی
امین رضا بهار فلاصری
مطالعه تطبیقی کاربرد اصول دادرسی مدنی در دادرسی کیفری با تأکید بر سازوکار ارجاع
علی اصغر عسگری
جرایم علیه اراضی دولتی (مطالعه مروری)
وحید کیومرثی
زیاله‌های قضایی در حقوق بین‌الملل: چالش‌های نظارتی و راهکارهای حقوقی
مهدی قره داغی
توهین به مقدسات در حقوق کیفری ایران، فقه امامیه و فقه اهل تسنن
داود سلمانپور، یعقوب طاهری، حسین زارعی
مسئولیت بین‌المللی کشورها در مبارزه با دوپینگ: تحلیل حقوقی و چالش‌های اجرایی
سپیده احمدیان فرد
سیاست کیفری در قبال جرائم نظامی در حقوق کیفری ایران و ایالات متحده آمریکا
امیرحسین ابوالحسنی، حامد زرین جوی الوار، محمدعلی جهانی
قواعد حاکم بر بازار مالی غیرمتمثل پولی در نظام حقوقی ایران
ایوب رحیمی
حفظ سرمایه اجتماعی در فرایند مبارزه با قاچاق کالا (مطالعه موردی بندر دلووار)
حسین اکبرپا
شرایط سلبی مسئولیت کیفری شخصی بر مبنای اساسنامه دیوان کیفری بین المللی
محمدرضا افراسیابی
تأثیر قوانین داخلی و التزام به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی
سیدبهمن اکبری
سازوکارهای گوناگون اعمال و اجرای حقوق بین‌الملل
مهدی رضایی اسرمی
بزه‌دیده شناسی سبز و بزه‌دیدگان غیرانسانی
امین حاجی وند، امیرحسین خراشادی زاده، محمدجواد میرزایی



Manifestations of the Moral Rights of Prisoners in Domestic and International Documents

جلوه‌های حقوق معنوی زندانیان در اسناد داخلی و بین‌المللی

Amin Reza Bahar Falamarzi

Master of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Science, Shiraz University, Shiraz, Iran

امین‌رضا بهار فلامرزی
کارشناس ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

ar.falamarzi@yahoo.com

Abstract

Given that prison has now become the main and comprehensive punishment and is considered by some jurists to be one of the best and most important punishments, and on the one hand, the prisoner is a human being and has dignity, and with imprisonment, only his physical freedom is taken away and his other citizenship rights are preserved. The moral rights of prisoners from the perspective of domestic and international documents are the subject of this research in a descriptive-analytical manner. Since the prisoner enjoys other citizenship rights during the period of his sentence in prison and only his physical freedom is taken away and he is imprisoned due to violating the freedom and rights of others and not respecting their legal limits and boundaries, the same prisoner enjoys rights in prison that have been emphasized by domestic and international documents. The rights of prisoners are divided into two types, material and moral, and the manifestations of the moral rights of prisoners such as the right to respect, the right to communicate with relatives, the right to health, etc. are among its manifestations.

Keywords: Intellectual Rights, Prisoners, Domestic Documents, International Documents.

چکیده

با توجه به آن که زندان در حال حاضر به مجازات اصلی و فراگیر تبدیل شده و نزد برخی حقوقدانان از بهترین و مهم‌ترین مجازات‌ها به شمار می‌آید و از سویی زندانی، انسان بوده و دارای کرامت نفس است و با حبس، تنها آزادی تن او سلب شده و دیگر حقوق شهروندی او محفوظ می‌ماند. حقوق معنوی زندانیان از منظر اسناد داخلی و بین‌المللی موضوع این پژوهش به صورت توصیفی-تحلیلی می‌باشد. از آن جا که زندانی در دوره محکومیت در زندان از دیگر حقوق شهروندی برخوردار می‌باشد و تنها آزادی تن او سلب شده و به علت تجاوز به آزادی و حقوق دیگران و عدم رعایت حد و حدود قانونی آن‌ها گرفتار مجازات حبس گردیده است اما همین شخص زندانی از حقوقی در زندان برخوردار می‌باشد که مورد تأکید اسناد داخلی و بین‌المللی قرار گرفته است. حقوق زندانیان به دو نوع مادی و معنوی تقسیم شده که جلوه‌های حقوق معنوی زندانیان نظیر حق تکریم، حق ارتباط با خویشان، حق سلامت و... از جمله مظاهر آن می‌باشد.

واژگان کلیدی: حقوق معنوی، زندانیان، اسناد داخلی، اسناد بین‌المللی.

ارجاع:

بهار فلامرزی، امین‌رضا؛ (۱۴۰۴)، جلوه‌های حقوق معنوی زندانیان در اسناد داخلی و بین‌المللی، تمدن حقوقی، شماره ۲۴.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s), with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.



CC BY-NC-SA



مقدمه

زندان‌ها در اغلب کشورها با کمبود منابع مالی، نبود مراقبت‌های بهداشتی و تغذیه نامناسب روبرو هستند. همچنین زندانبانان دارای آموزش‌های لازم نیستند. از سویی، اداره هر زندان نیازمند برنامه‌ریزی مناسب و نظام مند با امکانات زندان است. از این‌رو، مشاهده می‌شود که زندان‌های کشورهای مختلف دنیا، تابع برنامه و نظام خاص خود هستند. برای انجام وظایف با بیشترین کارایی و اثربخشی و در نتیجه تحقق اهداف و مأموریت‌ها علاوه بر رعایت استانداردها و قواعد سازمانی و قانونی، نیاز به مجموعه‌ای از رهنمودهای اخلاقی است که مدیریت‌ها را در این امر یاری کند.

بنابراین، مدیریت و اداره زندان‌ها باید در چهارچوب اخلاقی انجام شود بدون یک بستر اخلاقی مستحکم در شرایطی که در آن گروهی از افراد، قدرت قابل ملاحظه‌ای بر دیگران دارند، این وضعیت می‌تواند به راحتی موجب سوءاستفاده از قدرت شود. البته بستر اخلاقی تنها به رفتار انفرادی کارکنان با زندانیان مربوط نمی‌شود، بلکه ضروری است درکی از شالوده اخلاق حبس بر روند مدیریتی، از بالا تا پایین، حاکم شود؛ تأکید مقامات زندان بر روند درست و همچنین طلب بهره‌وری اجرایی یا اصرار در نیل به اهداف مدیریتی است. بدون ملاحظه مقدمات، الزامات اخلاقی می‌تواند به بسیاری از رفتارهای غیرانسانی منجر شود. کرامت و ارزش والای انسان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارزش‌های حیات آدمی در همه ابعاد زندگی وی رسوخ کرده است. کرامت حقی بنیادی برای انسان رها از فشار و آزاد محسوب

می‌شود، اما انسان در بند و زندانی نیز باید از حقوق اولیه و بنیادی برخوردار شود.

از دیگر حقوق بنیادی مهم افراد حق بر سلامت است. این امر بر چگونگی رفتار افراد و توانایی شان برای فعالیت به عنوان عضوی از جامعه تأثیرگذار است. این مسئله در اجتماع بسته زندان اهمیت بیشتری دارد. شرایط حبس بنابر ماهیت خود می‌تواند اثرات مخربی بر سلامتی جسمانی و روانی زندانیان داشته باشد. همچنین کسانی که زندانی هستند حق اساسی خود جهت بهره‌مندی از سلامتی مطلوب اعم از جسمانی یا روانی را از دست نمی‌دهند و همچنان سزاوار مراقبت‌های پزشکی حداقل و برابر با آن چه در جامعه عمومی ارائه می‌شود هستند.

در کنار این حقوق اساسی مربوط به تمام انسان‌ها، زندانیان به سبب وضعیت خود از محافظت‌های افزون‌تری برخوردارند. نظارت بر امور زندان‌ها و رعایت حقوق زندانیان، حفظ کرامت و حقوق شهروندی، اسلامی و انسانی آنان و کمک به بازپروری و بازگشت هر چه سریعتر این افراد به جامعه و در میان خانواده و همچنین ملاحظه جنبه‌های تنبیهی و تربیتی حکم حبس، از جمله اصولی اساسی در نحوه برخورد با زندانیان است. اگر این اصول رعایت شود و در تمامی شئون مواجهه با زندانیان مورد توجه قرار گیرد، عمده مخاطرات و آسیب‌هایی که از این ناحیه بر محکومان به حبس یا بر چهره دستگاه قضایی تحمیل می‌شود، برطرف خواهد شد و هر دو طرف ضمن وقوف بر وظایف و حقوق خود، می‌دانند که نباید تخطی از این اصول صورت پذیرد.

در قانون به حداقل استانداردهای رفتار با زندانیان به بیان این حداقل‌ها پرداخته شده و با مقررات حمایت از کلیه اشخاص تحت هرگونه بازداشت در نهایت به بررسی این مهم خواهد پرداخت که اصول و پایه‌های قوانین حقوق بشر در اصلاح و درمان چه مقدار می‌تواند مؤثر باشد؟ و آیا ضمانت اجرایی نیز وجود دارد؟ با قدری تأمل در قوانین حقوق شهروندی، اعلامیه جهانی حقوق بشر و حقوق شهروندی در میثاق بین‌المللی مدنی و سیاسی، به این مهم می‌رسیم که سلب آزادی می‌تواند یکی از بزرگ‌ترین مجازات‌ها باشد که نمود عینی آن زندان و بازداشتگاه است، لذا برای این که آزادی بی‌جهت از متهمی سلب نگردد می‌بایست تمامی معیارهای حقوق بشری در آن لحاظ گردد و بسیار تأکید شده است که با زندانی و یا بازداشت شده با رفتار انسانی و احترام کامل برخورد شود حتی در نگهداری آن‌ها با هم فرق گذاشته شده و باید بین سنین نیز فرق گذاشته شود.

سامان‌دهی وضعیت زندان‌ها و ملاحظه حقوق زندانیان، مورد توجه اسناد بالادستی قوانین و مقررات و به‌ویژه آیین نامه مورد تصویب رئیس قوه قضائیه است. آمارهای سازمان زندان‌ها در سال ۱۴۰۰، وضعیت موجود زندان‌ها را بهتر نشان می‌دهد. بر اساس آمار منتشره به‌طور میانگین، سالانه نزدیک به پانصد هزار نفر به زندان‌ها وارد و خارج می‌شوند که عموم این افراد دارای خانواده، فرزند و اقوام هستند؛ در واقع تعداد زیادی از افراد جامعه با معضل حبس مواجه هستند که آسیب‌های اجتماعی حادی را به همراه خواهد داشت (جمشیدی و خواجه نوری، ۱۴۰۲، ۲۵).

روان‌شناسان زندان به زندانیان کمک می‌کنند تا با زندگی در زندان سازگار شوند. زندان تنها برای تنبیه مجرمان نیست. در بسیاری از موارد زندان به‌منزله توانبخشی به افراد نیز هست. بسیاری از افراد درون زندان به جامعه باز خواهند گشت. روان‌شناسان به زندانیان کمک می‌کنند تا خود را برای بازگشت به جامعه آماده کنند. حضور روان‌شناسان زندان، علاوه بر زندانیان، برای جامعه نیز مفید است. روان‌شناسان زندان با فراهم کردن خدمات سلامت روانی، می‌توانند به زندانیان به خصوص زنان زندانی که به علت تعداد اندک شان غالباً با تبعیض مواجه می‌شوند کمک کنند تا با موضوعاتی مانند مدیریت خشم، اعتیاد یا سایر مواردی که به فعالیت مجرمانه آن‌ها منجر شده است، کنار آیند.

حقوق معنوی زندانیان به معنای حقوقی که آنان باید از آن بهره‌مند باشند و جامعه ملزم به رعایت آن و اجرای آن است تحت سه موضوع کلی مورد بررسی قرار می‌گیرد. ابتدا به تحلیل آن در حقوق ایران اشاره خواهیم نمود و سپس در باب موضوع مجازات‌ها و سپس رعایت اصل فردی کردن و شخصی کردن مجازات‌ها؛ بنابراین، در باب حقوق معنوی زندانیان ابتدا به تبیین این موارد می‌پردازیم.

۱- مفهوم و مبانی حقوق معنوی زندانیان

با توجه به جذابیت فوق‌العاده‌ای که عقاید حامیان حقوق بشری برای جرم‌شناسان و اندیشمندان حقوقی داشته است، رویکردی معتقد به بازپروری و اندیشه‌های اصلاحی تبدیل به پرطرفدارترین فلسفه کیفر در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ میلادی شد. بدین‌ترتیب نگاه اصلاحی به مجازات‌ها باعث شد به کیفرها و از جمله حبس به‌عنوان یک وسیله اصلی جهت رسیدن به اصلاح و درمان نگریسته شود و تدابیر اصلاحی جایگزین تدابیر تنبیهی در اجرای کیفر فوق در دستور کار قرار گیرد، ولی پس از مدت کوتاهی و تحت

تأثیر تحقیقات شخصی به نام مارتینسون شکست سیاست‌های مبتنی بر بازپروری بزهکاران مطرح گردید (کازمی جویباری، ۱۴۰۰، ۳۸).

برنامه تحقیقاتی مارتینسون نشان داد که هیچ برنامه بازپرورانه‌ای تا آن زمان کارایی نداشته و نتایج مطلوبی از نظر اصلاح بزهکاران و کاهش تکرار جرم در پی نداشته است. ضمناً به‌رغم صرف هزینه‌های بسیار جهت رسیدن به اهداف اصلاحی که مهم‌ترین آن‌ها کاهش تکرار جرم است، عملاً این برنامه‌ها در رسیدن به هدف مذکور ناموفق و آمار جرم همچنان در حال افزایش است. در این میان در پی انجام برنامه‌های اصلاحی در زندان‌ها به حقوق زندانیان نیز توجه شد، لذا بخشی از برنامه‌های اصلاحی در تعارض با مبانی حقوقی آن‌ها قرار گرفت و در قسمتی از موارد سبب نتیجه معکوس در برنامه‌های اصلاحی گردید. در واقع، اجرای مواردی از برنامه‌های بازپروری، موجب از بین رفتن شخصیت‌های انسانی و سپس تبدیل شدن بزهکار به موجودی خطرناک‌تر برای جامعه شد (فوکو، ۱۴۰۳، ۵۷).

لذا تبلور سیاست‌های بازپرورانه در محیطی به نام حبس که یک محیط برخاسته از دیدگاه‌های سزاگرا است و افرادی آن را اداره می‌کنند که کوچک‌ترین مطالعاتی در مورد علوم اصلاحی رفتاری و یا درمان پزشکی انجام نداده‌اند و تنها دید تنبیهی بر ذهن آن‌ها رسوخ نموده ناچاراً به شکست منجر خواهد شد. تغییر نام زندان به ندامتگاه یا آموزشگاه، اصلاح مجرمین را به همراه نخواهد داشت، تغییر سیاست‌ها و محیط لازم است. در حقیقت این افراد با داشتن سبقه ذهنی منفی نسبت به بزهکاران در صدد انتقام‌گیری اجتماعی از آنان بر می‌آیند و واضح است که در چنین وضعیتی چه میزان از حقوق زندانیان قربانی اقدامات و انگیزه‌های شخصی می‌گردد. در این حالت تغییر نام زندان به سایر عناوین صرفاً یک کار سمبولیک محسوب شده و فرایندی را به همراه ندارد. از طرف دیگر، حتی اگر چهارچوب‌های اصلاحی و درمانی بر سیستم اداره زندان‌ها حاکم گردد باز هم نمی‌توان انتظار رسیدن به هدف را داشت (تیموری، ۱۴۰۱، ۲۶).

یکی از موارد جدایی‌ناپذیر از زندان فرهنگ‌پذیری زندانیان از محیط زندان‌ها و هنجارهای حاکم بر آن است. فرایند پذیرش فرهنگ زندان، با انتقال وضعیت زندانی و از طریق تغییر هویت او، یعنی از آن چه که در بیرون بوده و به یک زندانی تبدیل شده است آغاز می‌شود. این تغییر و انتقال، بلافاصله اتفاق می‌افتد. با پذیرش زندانیان در زندان، آنان مجبور به قبول نقش یک فرد پست و زیردست در سلسله مراتب زندان می‌شوند. پذیرش فرهنگ زندان نتایج منفی فراوانی از قبیل تقویت روش‌ها، عقاید و ارزش‌های

محکوم و مطرود جامعه عادی را به همراه دارد. در این حالت زندانی نیز تمایلی به رعایت حقوق و پاسداشت ارزش‌های انسانی برای خود ندارد، فلذا کمتر اتفاق می‌افتد که در باب روش‌های موجود در محیط زندان اعتراضی صورت پذیرد.

در محیطی که به‌طور معمول افرادی اقامت دارند که نسبت به سایر اعضای جامعه فرهنگ نازل‌تری داشته و هنجارهای شکل گرفته در آن با هنجارهای مطلوب اجتماعی همخوانی ندارد و مشتریان آن اکثراً به جهت این که خود را آخر خط می‌بینند هرگز به فکر کسب آبرو و در نتیجه رعایت اصول اخلاقی و انسانی نیستند، چگونه می‌توان توقع فرایند اصلاح و درمان را از چنین محیطی داشت؟ از طرف دیگر، سایر اقدامات واکنشی سنتی نسبت به جرم و فاعل آن هیچ یک توانایی تأمین اهداف اصلاحی را ندارند (جمشیدی و خواجه نوری، ۱۴۰۲، ۴۲).

۲- جلوه‌های حقوق معنوی زندانیان

آن چه تحت عنوان حقوق معنوی زندانیان بیان گردید، باید مورد احترام تمام افراد دخیل در عناوین کیفری قرار بگیرد. یعنی به‌طور کلی از ابتدایی‌ترین مراحل که در کشف جرایم آغاز می‌گردد تا مراحل بازپروری و اصلاح و درمان، اشخاصی که در این امور با مجرمین در ارتباط هستند، باید مبانی و اصول کلی آن را رعایت نموده و به مرحله اجرا در آورند.

۲-۱- احترام به حیثیت و کرامت انسانی

احترام به حقوق زندانیان در اصل سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد تأکید قرار گرفته است و در آن هتک حرمت و حیثیت افرادی که به حکم قانون در حال گذراندن دوران مجازات قانونی خود اعم از زندان یا تبعیدند، را ممنوع اعلام و آن را جرم محسوب کرده است. کارکنان زندان در احترام به کرامت زندانیان، به‌رغم جرمی که ممکن است مرتکب شده باشند، نقش مهمی را از طرف سایر افراد جامعه بر عهده دارند. این اصل احترام به تمامی انسان‌ها، قطع نظر از هر اشتباهی که ممکن است مرتکب شده باشند، توسط یک زندانی سابق مشهور و رئیس جمهور سابق آفریقای جنوبی، نلسون ماندلا، به روشنی بیان شده است. گفته می‌شود که «هیچ کس یک کشور را به درستی نمی‌شناسد، مگر در دوران زندان به سر برده باشد» (ووتر، ۱۴۰۰، ۵۲). هر کشور بر مبنای چگونگی رفتار خود نه با عالی‌ترین

شهروندان، بلکه با پایین‌ترین آن‌ها باید مورد قضاوت قرار گیرد.

رئیس بازداشتگاه باید به محض ورود متهمان، آنان را از ضوابط و مقررات مرکز و حقوق خویش مطلع و با بازدید روزانه بر اجرای مقررات نظارت کند. در واقع، اولین حق متهم این است که از حقوق خودش آگاه شود و کسی هم که موظف است این حقوق را به او گوشزد کند، شخص رئیس بازداشتگاه است. «مسئله این است که زندان در مدت زمانی کوتاه، به شکل اصلی مجازات بدل شد. در قانون کیفری مصوب ۱۸۱۰ میلادی، شکل‌های گوناگون زندان تقریباً تمامی عرصه تنبیه‌های ممکن از کیفر مرگ تا جرمه را اشغال کرد» (فوکو، ۱۴۰۳، ۱۴۵).

پس افرادی که بازداشت یا زندانی می‌شوند بدون توجه به میزان وخامت جرمی که به سبب آن متهم یا محکوم شده‌اند مقام خود را به‌عنوان انسان از دست نمی‌دهند. دادگاه قانونی یا هر نهاد قضایی دیگری که مورد آن‌ها را بررسی کرده است، به لزوم محرومیت ایشان از آزادی حکم کرده است نه اینکه انسانیت شان فراموش شود. کارکنان زندان باید این حقیقت را در نظر داشته باشند که زندانی‌ها انسان هستند. هیچ کدام از کارکنان حق ندارند از طریق رفتار با زندانیان به‌عنوان انسان‌هایی پست‌تر که به سبب آن چه متهم یا محکوم به انجام آن هستند، حق احترام خود را از دست بدهند و همچنین تنبیه مضاعفی را بر آن‌ها تحمیل کنند.

از لحاظ قانونی بدرفتاری با زندانیان همواره نادرست است، به علاوه چنین رفتاری، از انسانیت کارکنانی که به این شکل عمل می‌کنند می‌کاهد. اشخاصی که بازداشت یا زندانی می‌شوند به‌عنوان یک انسان تمامی حقوق خود را حفظ می‌کنند، مگر آن چه را که به‌عنوان تبعات خاص محرومیت از آزادی از دست می‌دهند. مقامات و کارکنان زندان باید درک شفاف‌تری از مفهوم ضمنی این اصل داشته باشند. برخی مقولات بسیار واضح هستند. طبق اصل سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شکنجه و رفتار عامدانه خشن، غیرانسانی یا تحقیرآمیز اکیداً ممنوع است. لازم است این درک وجود داشته باشد که چنین ممنوعیتی تنها ناظر بر خشونت جسمانی یا روانی نیست و بر تمام شرایط نگهداری زندانیان حاکم است (کرمی، ۱۳۹۵، ۶۷).

سلب آزادی افراد، خواه به‌عنوان بازداشت موقت و خواه در پی حکم محکومیت، مستلزم رعایت حقوق محبوسان از جمله حق بر شکنجه نشدن و حفظ حق حیات آن‌ها است. اعمال هر گونه تبعیض در رعایت این حق‌ها از سوی مسئولان زندان بر پایه نوع اتهام یا محکومیت زندانیان، در تعارض بنیادین با موازین حقوق بشر قرار دارد. به عبارت دیگر، انسانی کردن نحوه برخورد با زندانیان در مورد همه متهمان

یا محکومان لازم الرعایه است (غلامپور و فرجیها، ۱۳۹۹، ۷۱۴).

مردان، زنان و کودکانی که در زندان هستند همچنان انسان هستند. انسانیت آنان فراتر از حقیقت زندانی بودن آنان است. به همان ترتیب، کارکنان زندان نیز انسان هستند. گستره‌ای که در آن این دو گروه انسانیت مشترک شان را مورد شناسایی و توجه قرار می‌دهند، مهم‌ترین معیار برای یک زندان شایسته و انسانی است. هرگاه جای چنین شناختی خالی باشد، خطر تجاوز واقعی به حقوق بشر وجود دارد. آن چه در میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، مقرر می‌کند «با کلیه افراد محروم از آزادی باید با انسانیت و احترام به حیثیت ذاتی انسان رفتار کرد».

زندانیان از جمله گروه‌های در معرض خطر نقض حقوق بشری در سطح جامعه بین‌المللی هستند که به لحاظ شرایطی که در آن به سر می‌برند، امکان نادیده گرفتن آن‌ها و تعرض به حقوق و آزادی‌های اساسی شان بیش از دیگر گروه‌های انسانی بوده و غالباً شرایط منصفانه‌ای برای احقاق حقوق آن‌ها وجود ندارد و به‌طور خاص تحت انواع و اقسام رفتارهای غیرانسانی، تحقیرآمیز، ظالمانه و حتی گاهی شکنجه قرار می‌گیرند. از این‌رو، ضرورت حمایت بیشتر و مؤثرتر از آن‌ها، تدوین و تصویب مقررات ویژه‌ای را ایجاب می‌کند. به همین جهت سازمان ملل متحد در ضمن تلاش‌های مداوم و طولانی برای انسانی کردن عدالت جزایی و حمایت از حقوق بشر، به‌طور خاص به مسئله زندانیان و شیوه‌های مختلف حمایتی از آنان جهت رعایت حقوق انسانی و تضمین آزادی‌های اساسی آن‌ها نیز در قالب تدوین اسناد و قطعنامه‌های متعددی همت گمارده است (داودیان، ۱۳۹۵، ۸۱).

از جمله این تلاش‌ها می‌توان به تصویب اعلامیه «اصول اساسی رفتار با زندانیان» اشاره کرد که در چهاردهم دسامبر ۱۹۹۰ میلادی طی قطعنامه ای^۱ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسیده است. طبق اصل اول اصول پایه برای رفتار با زندانیان باید با تمام زندانیان با احترام به کرامت و ارزش ذاتی شان به‌عنوان انسان رفتار شود. همچنین با تمام افرادی که تحت هرگونه بازداشت یا حبس قرار دارند باید به شیوه‌ای انسانی و با احترام به کرامت ذاتی آن‌ها به‌عنوان افراد انسانی رفتار شود.

۲-۲- احترام به باورهای مذهبی

این مورد با حق آزادی بیان، عقیده و فکر، اندیشه و مذهب افراد مصداق می‌یابد و در کنوانسیون‌ها و پیمان‌های بین‌المللی وارد شده است. ماده‌های ۱۸ و ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر به این دو بحث مهم اختصاص دارد. بدین معنا که فردی که حق آزادی فکر و مذهب را دارد متضمن آزادی و اظهار آن نیز هست و همچنین شامل تعلیمات مذهبی و اجرای مراسم دینی نیز می‌باشد. در مورد حق آزادی عقیده و بیان می‌گوید: «حقوق مزبور شامل آن است که هیچ کس نباید از داشتن عقاید خود بیم و اضطرابی داشته باشد و یا در کسب اطلاعات و افکار و در اخذ و انتشار آن به تمام وسایل ممکن و ملاحظات مرزی آزاد باشند».

یکی از ابزار بیان اعتقادات و افکار انسان‌ها رسانه‌ها می‌باشند که اصل بیست و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بیان می‌دارد: نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزاد هستند مگر در مواردی که مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد. به موجب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران دین رسمی کشور اسلام و مذهب شیعه اعلام شده است و دیگر مذاهب اسلامی دارای احترام بوده و در انجام مراسم مذهبی خود آزاد هستند. همچنین، در مورد احوال شخصی خود یعنی ازدواج، طلاق، ارث و وضعیت و دعاوی مربوط به این موضوعات طبق فقه خودشان عمل می‌کنند. در زندان نیز مجرمین و اشخاصی که جهت امر اصلاح و درمان در حبس به سر می‌برند از کلیه حقوق مذکور برخوردار بوده و این مبانی در باب آنان نیز جریان دارد. زندانی در محیط مزبور دارای کلیه باورها و اعتقادات مذهبی خود می‌باشد و هیچ کس حق ندارد، به اجبار او را مورد فشار برای تغییر در بنیادهای فکری قرار دهد و او می‌تواند مراسم مذهبی خود را به جای آورد (ماسوری، ۱۳۹۲، ۳۴).

همچنین، تمام افرادی که در جریان دادرسی و حبس آنان دخیل هستند، ملزم هستند تا پیش از اجرای حکم، با رعایت احترام و دور از آزار و اذیت‌های جسمی و روحی با آنان رفتار نمایند و در صورتی که کسی مرتکب فعلی خارج از آن چه در حکم محکومیت آنان وارد شده است نماید، به مجازات مقرر در همان مورد محکوم خواهد شد (کاظمی جویباری، ۱۴۰۰، ۴۳). ضروری است که باید آزادی بیان با ورود به حیطه و آزادی‌های دیگران در فضای زندان در تعارض قرار نگیرد. به عبارت دیگر، شخصی که در جریان درمان قرار دارد، آزاد است که مطالب و مسائلی را که دوست دارد بازگو نموده و درباره آن‌ها با دیگران گفت‌وگو نماید و لیکن این سخنان نباید به گونه‌ای باشد که منجر به بروز آسیب به سایرین شود،

پس در این خصوص نیز تحدیداتی را که مبانی حقوق بشر اعلام می‌دارد لازم‌الرعايه است، به علاوه آن که مبانی شرعی اسلام مواردی را به آن اضافه می‌نماید (میری بالاچورشری و محمودی، ۱۴۰۳، ۶۶).

۳-۲- حقوق ارتباطی

ماده ۳ اعلامیه حقوق بشر حق آزادی فردی را شناخته است و به موجب ماده‌های ۹ و ۱۲ همان اعلامیه هیچ فردی را نمی‌توان خودسرانه و بنا به میل شخصی بازداشت کرد و همچنین هیچ کس حق ندارد در زندگانی شخصی و فامیلی یا منزل و یا مکاتبات اشخاص دیگر دخالت مستبدانه نماید و طبق ماده ۱۳ اعلامیه حقوق بشر هر کس حق دارد در داخل یک کشور محل اقامت برای خود انتخاب نماید و بازداشت و توقیف اشخاص حق مسلم آزادی فردی را محدود می‌سازد و هرچند این محدودیت لازم باشد طبق موازین قانونی عمل شود و هر محدودیتی بدون رعایت قوانین و مقررات به بحث تساوی حقوق لطمه وارد می‌آورد. باید دانست که در اکثر کشورها روش رسیدگی به اتهام افراد به دو نوع مشخص تقسیم شده است که این دو روش عبارتند از: روش و طریقه انگلیسی و روش و طریقه فرانسوی. هر دو این روش‌ها در یک مرحله اشتراک دارند و آن مرحله تحت نظر است که مرحله توقیف تا حضور نزد بازپرس در فرانسه و نزد قاضی ممتحن در انگلستان می‌باشد. در این مدت متهم تحت نظر مأمورین آگاهی و یا پلیس می‌باشد و پس از حضور نزد قاضی تحویل مقامات زندان می‌شود و از این تاریخ به بعد مرحله بازداشت موقت شروع می‌گردد و اختلاف دو روش ظاهر و واضح می‌شود (کریمی، ۱۳۹۵، ۵۶).

۴-۲- حق ارتباط زندانی در دوره و مرحله تحت نظر

در هر دو روش آیین دادرسی مدت تحت نظر کوتاه و حداکثر آن اغلب به موجب قانون معین شده است، در روش انگلیسی پلیس حق ادامه تحقیقات را دارد خواه به وسیله بازجویی از متهم خواه به وسیله تحقیق از هویت یا معاینه پزشک یا به دست آوردن اسباب و آلات جرم یا معاینه و دقت نظر در اوراق. پس از خاتمه مدت تحت نظر متهم زندانی احتیاجات متعددی دارد، از اطلاع به فامیل از بازداشت خود برای رفع نگرانی آن‌ها و یا تهیه کفیل، ضامن و وثیقه جهت صدور دستور آزادی موقت، انتخاب وکیل و مشورت با او برای حفظ حقوق قانونی و یا دفاع، همراه داشتن وکیل در موقع بازجویی برای جلوگیری از هر گونه تهدید و آزار بدنی و فشار و بالاخره حق ملاقات اشخاصی برای کارهای خصوصی و شغلی یا فامیل.

۲-۵- محدودیت مدت تحت نظر

در اغلب کشورها مدت تحت نظر به موجب قانون در حالت عادی بیست و چهار ساعت معین و محدود شده است که ممکن است یک بار به همان مدت تمدید شود. در بعضی کشورها این مدت ممکن است تنها به موجب اجازه و دستور قاضی تحقیق اضافه شود. ولی این حق به قاضی مزبور هنگامی داده شده است که اوضاع و احوال قضیه آن را اجازه دهد و باین حال باید مدت آن معلوم و مشخص شود. به‌طور کلی تحت نظر قرار دادن متهم به علت عدم دسترسی فوری به قاضی تحقیق می‌باشد و به هر صورت به پلیس اجازه آزار، فشار، زجر و شکنجه شخص مظنون داده نشده است؛ زیرا این اعمال خلاف اخلاق و قانون به اصل آزادی اشخاص لطمه شدید وارد می‌آورد و اصل تساوی را محو و زائل می‌سازد (خویشوند، ۱۳۹۹، ۷۴).

درباره تحت نظر بودن متهم باید قواعد زیر مورد توجه قرار گیرد: اول- شخص بازداشت شده باید در کمترین مدت نزد قاضی هدایت شود؛ دوم- مدت تحت نظر بودن باید حتی المقدور کوتاه و به وسیله قانون معلوم و معین گردد. هرچند این مدت در کشورهای مختلف مساوی نمی‌باشد، ولی در تمام ممالک نباید از بیست و چهار ساعت تجاوز نماید. سوم- بلافاصله بعد از حضور نزد بازپرس زندانی باید به مأمورین زندان تحویل شود.

۲-۶- حق اطلاع دادن به نزدیکان بزهکار یا متهم

شخص زندانی برای جلوگیری از اضطراب فامیلش از ناپدید شدن ناگهانی او یا برای تهیه وثیقه لازم جهت آزادی باید حق داشته باشد، آنان را از زندانی بودن خود مستحضر سازد. متأسفانه در اغلب کشورها مقررات خاصی راجع به این موضوع وجود ندارد و این مسئله به اختیار پلیس گذاشته شده است، ولی برعکس در بعضی کشورها مقررات قانونی مدونی وجود دارد، به‌عنوان مثال، در کشور اردن بنا به قانون مربوط به زندان‌ها به تمام زندانیان باید اجازه داده شود که با وسایل کتبی با دوستان خود ارتباط پیدا کنند. هرچند در این قانون کلمه زندانی ذکر شده ولی چون اشخاص تحت نظر شامل اطلاق زندانی می‌شود، این قبیل اشخاص نیز مشمول می‌گردند. قانون موافقت می‌کند که فرد زندانی می‌تواند نزدیک‌ترین اقوام خود را از زندانی بودن و محل آن کتباً مطلع سازد. به علاوه، مأمورین نیز موظف هستند فامیل زندانی را مستحضر

سازند. در کشور استرالیا نیز در مقررات عمومی پلیس قید شده است که پلیس باید تمام وسایل لازم را که متهم بتواند زودتر وسایل آزادی موقت خود را فراهم سازد در دسترس او بگذارد. به این ترتیب که باید به او کمک کرد با شخص مورد لزوم برای آزادی خود ارتباط پیدا کند (کرمی، ۱۳۹۵، ۸۲).

اصل تساوی حقوق ایجاب می‌کند که راجع به این حق مسائل زیر مطرح نظر قرار گیرد: اول- شخص زندانی باید حق و اجازه داشته باشد. به موجب قانون و مقررات صریح کتبی فامیل خود را از زندانی شدن خود و محل آن مستحضر سازد و این حق باید به تمام افرادی که با زندانی زندگانی می‌کردند، سرایت پیدا کند. همچنین اشخاصی که با کمک آن‌ها و کیلی برای زندانی انتخاب می‌کنند و یا وسیله آزادی او را با وثیقه فراهم می‌سازند. دوم- این حق باید بلافاصله پس از زندانی شدن برای زندانی شناخته شود. سوم- قانون باید پلیس را مجبور سازد که به زندانی این حق را تفهیم کند و اجرای این حق را تسهیل نماید. چهارم- نسبت به صغار و افراد محجور، پلیس باید به موجب قانون مجبور شود که خود این وظیفه را انجام دهد. پنجم- چنانچه مستحضر ساختن کتبی زندانی سبب شود که اشخاص مظنون دیگر مخفی شوند و یا دلایل از بین برود و به‌طور کلی خللی در تعقیب ایجاد گردد، موقتاً می‌توان زندانی را از اجرای این حق ممنوع ساخت. حداکثر تا زمانی که زندانی نزد قاضی تحقیق برده می‌شود. ششم- در موارد مخصوص ممکن است زندانی از سایر حقوق ارتباطی خود جز اطلاع از زندانی شدن خود و علت زندانی شدن و محل آن و اخذ وکیل یا تهیه وثیقه ممنوع گردد. هفتم- حقوق اطلاع و ارتباط در صورت تغییر محل زندانی نیز باید به او داده شود (ناصرپور و میردورقی، ۱۳۹۹، ۲۲).

۲-۲- حق ملاقات با نزدیکان و آشنایان

کمتر اتفاق می‌افتد که زندانی از حق ملاقات اقوام و دوستان محروم باشد؛ زیرا به‌طور کلی مدت تحت نظر کوتاه است و چنانچه اقوامش از زندانی شدن او مستحضر شوند دیگر اضطرابی نخواهند داشت. با این حال، زندانی حق ملاقات آنان را خواهد داشت. به خصوص وقتی که هنوز مشاور و وکیل انتخاب نکرده باشد، چه فامیل و دوستانش شاید بتوانند وسایل آزادی او را فراهم آورند یا برایش وکیل انتخاب کنند. به علاوه، به جز در مواقع استثنایی حق ملاقات فامیل و دوستان باید برای زندانی شناخته شود، ولی این حق در بعضی کشورها به اختیار پلیس و مأمور رسیدگی گذاشته شده است تا خللی به تحقیقات و تعقیب وارد نیاید، ولی هرگز نباید به عنوان فشار یا آزار از این اختیار استفاده شود (ایزدپناه و ایزدپناه، ۱۴۰۰، ۳۹۵).

نتیجه

هر فرد زندانی با ورود به زندان در فضای جدیدی نسبت به گذشته قرار می‌گیرد و در این فضای جدید، حقوقی را از دست داده و حقوق دیگری را به دست می‌آورد. احترام به این حقوق بالاخص حقوق معنوی که در بدو ورود به زندان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، باعث می‌شود زندانی خود را با شرایط جدید وفق دهد. با این وجود، بی‌احترامی و بی‌توجهی به این حقوق از سوی عوامل زندان یا عدم شناخت کافی نسبت به این حقوق ممکن است باعث بروز برخی رفتارهای پرخطر از سوی زندانی گردد. حق آرامش، حق راهنمایی، حق ارتباط با خانواده، حق تعجیل در آزادی و حق شکایت از جمله حقوق معنوی زندانیان به شمار رفته که لازم است در تمام مراحل رسیدگی به اتهام و تحمل دوران محکومیت محترم شمرده شوند تا منجر به تشدید وقوع رفتارهای پرخطر از سوی زندانیان و ایجاد آسیب‌های احتمالی نگردند.

با توجه به این واقعیت که زندان‌ها و رژیم‌های زندان بر اساس نیازهای اکثریت مردان زندانی پدید می‌آیند، از جمله حقوق بشرگرایانه است که در صورت اجرای کامل و دقیق آن می‌تواند تضمین‌کننده حقوق بشرگرایانه برای زندانیان باشد. اگر این اصول رعایت شود و در تمامی شئون مواجهه با زندانیان مورد توجه قرار گیرد، عمده مخاطرات و آسیب‌هایی که از این ناحیه بر محکومان به حبس یا بر چهره دستگاه قضایی تحمیل می‌شود، برطرف شده و هر دو طرف ضمن وقوف بر وظایف و حقوق خود، می‌دانند که نباید تخطی از این اصول صورت پذیرد.

پیشنهاد

ضروری است سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، برنامه آموزشی مدون و جامعی درباره اسناد فراملی و قوانین و مقررات داخلی کشور از جمله سند تحول قضایی، قوانین شکلی و ماهوی، آیین نامه سازمان زندان‌ها را که به حقوق بنیادین و ارفاقی زندانیان توجه شده است در برنامه‌های مدیران و کارکنان زندان‌های کشور قرار دهد. طراحی و اجرای برنامه هوشمندسازی پایش سلامت جسم و روان زندانیان. ضروری است سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور از ظرفیت سمن‌ها، نهادها و مجامع خیریه در راستای برنامه‌های اشتغال، سلامت و حمایت از خانواده زندانیان بهره‌گیرد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

- ایزدپناه، غلامرضا و ایزدپناه، وحیده، ۱۴۰۰، حقوق زندانیان از منظر فقه امامیه و حقوق ایران با نگاهی به اسناد بین‌المللی، **فصلنامه تمدن حقوقی**، شماره ۹.
- تیموری، مهرداد، ۱۴۰۱، سیاست جنایی ایران در قبال نقض حق بر سلامت زندانیان با تأکید بر اسناد بین‌المللی، **رساله دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی**، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه.
- جمشیدی، زهرا و خواجه نوری، یاسمن، ۱۴۰۲، رویکرد بشر‌گرایانه مبتنی بر حقوق بنیادین زندانیان، **فصلنامه دیدگاه‌های حقوق قضایی**، شماره ۱۰۲.
- خویشوند، علی، ۱۳۹۹، بررسی تطبیقی معیارهای حقوق بشر درباره زندانیان در نظام حقوقی ایران و حقوق بین‌المللی، **مجله پژوهش ملل**، شماره ۵۹.
- داودی‌ان، احسان، ۱۳۹۵، **حقوق زندانی در ایران و اسناد بین‌المللی**، چاپ اول، تهران، انتشارات مجد.
- غلامپور، مهدی و محمد فرجی‌ها، ۱۳۹۹، تبیین نظری پدیده مرگ در زندان در بستر عدالت کیفری تطبیقی، **دوفصلنامه مطالعات حقوق تطبیقی**، شماره ۲.
- کاظمی جویباری، مهدی، ۱۴۰۰، طبیعت درمانی؛ رویکردی نوین در نظام اصلاحی زندان، **فصلنامه دیدگاه‌های حقوق قضایی**، شماره ۹۵.
- کرمی، امیرحسین، ۱۳۹۵، تضمینات حقوق بشری در مورد زندانیان از منظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اسناد بین‌المللی، **پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق عمومی**، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفت.
- فوکو، میشل، ۱۴۰۳، **مراقبت و تنبیه تولد زندان**، ترجمه نیکو سرخوش و افشین جهان‌دیده، چاپ بیست و یکم، تهران، انتشارات نی.
- ماسوری، حامد، ۱۳۹۲، حقوق زندانیان در قوانین ایران و بین‌الملل، **ماهنامه اصلاح و تربیت**، شماره ۱۳۷.
- میری بالاچورشری، سیده مهشید و محمودی، امیررضا، ۱۴۰۳، واکاوی حقوق زندانیان با رویکردی بر نهادهای داخلی و بین‌المللی، **فصلنامه تمدن حقوقی**، شماره ۱۹.
- ناصرپور، حسین و میردورقی، وحید، ۱۳۹۹، بررسی حقوق زندانی در زندان، **ماهنامه آفاق علوم انسانی**، شماره ۴۰.
- وتر، سم، ۱۴۰۰، **نامه‌های زندان نلسون ماندلا**، ترجمه اکرم ورشوچی فرد، چاپ اول، تهران، انتشارات پارسه.

Legal Civilization

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

No.24- Summer 2025

Buyer-Seller Relationship in the Underlying Contract in a Letter of Credit with Emphasis on Iranian law
Homayoun Mafi, Reza Ehsani, Ahmadsreza Amiri Larjani

A Comparative Study of Environmental Protection under International Human Rights Law and International Humanitarian Law
Sayyed Fazlollah Mousavi, Amir Hossein Asgari

Child-centered Justice and Government: Responsibility Prevention, Correction and Rehabilitation of Children Violate Criminal Laws
Mohammad Roshan, Somayeh Ranginkaman, Seyed Mostafa Hosseini Dastjerdi

Legal Challenges and Requirements of Artificial Intelligence in Workplaces: Examining Impacts and Reform Solutions
Maryam Boroomand Bazkiagourabi, Amirreza Mahmoudi

Algorithmic Society and Legal Adaptation: Rethinking Rights, Governance and Social Justice
Khadije Karimi Sfahani, Mojahed Amiri

Issuing Identity Documents for Children Born from Illegitimate Relationships and its Effects on Iranian Law
Marzieh Kazemi, Mostafa Kafi

Diminished Liability in the Criminal Systems of Iran and England
Iraj Morvati, Nafiseh Araghi, Mandana Janghali

Monitoring the Media with a Jurisprudential and Legal Approach
Narges Abolmasoomi

Cryptocurrency-Related Crimes; from Facilitating the Commission of Crimes to Prevention
Mahbobeh Talebi Rostami

The Importance of Contract Interpretation in Iranian Civil Law
Nazanin Bahrami, Mahnaz Sajjadian, Hamid Reza Konari Zhadeh

Investigating the Effect of Security and Populist Oriented Criminal Policy Intervention on the Formation of Modern New
Classical Criminological Dialog
Masoud Akbari

A Comparative Study of Commercial Property in Iranian and French Law
Saeed Johar

Deterrence of Exile and Banishment in the Period of Communication
Mahsa Mahmoudi

Manifestations of the Moral Rights of Prisoners in Domestic and International Documents
Amin Reza Bahar Falamarzi

Convergent Application of Civil Procedure Principles in Criminal Proceedings Using with Referral Mechanism
Ali Asghar Asgari

A Review of Crimes Against Government Lands (Case Study)
Vahid Kioumars

Space Debris in International Law: Regulatory Challenges and Legal Solutions
Mahdi Gharedaqi

Insult to Sacred Places in Iranian Criminal Law, Imamiyya Jurisprudence and Sunni Jurisprudence
Davoud Salmanpour, Yaghoob Taheri, Hosein Zarei

International Responsibility of States in Combating Doping: Legal Analysis and Implementation Challenges
Sepideh Ahmadian Fard

Criminal Policy Against Military Crimes in the Criminal Law of Iran and the United States
Amirhasan Abolhasani, Hamed Zarinjuj Alvar, Mohammadali Jahani

Rules Governing the Unorganized Monetary Financial Market in the Iranian Legal System
Ayoub Rahimi

Maintaining Social Capital in the Process of Combating Smuggling (Delaware Port Case Study)
Hossein Akbarpa

Conditions for the Exclusion of Personal Criminal Liability Based on the Statute of the International Criminal Court
Mohammadreza Afrasiabi

The Impact of Domestic Laws and Commitment to International Treaties in Combating Banking Corruption
Sayyed Bahman Akbari

Various Means of Enforcement in International Law
Mahdi Rezaei Asrami

Green Victimology and Non-Human Victims
Amin Hajivand, Amirhossein Khorashadi Zadeh, Mohammad Javad Mirzayi